

eP Coses de la vida GRAN BARCELONA

Publicacions dedicades a la capital catalana

Autobiografia de Barcelona

L'ajuntament edita un llibre de la història de la ciutat a través de 550 documents

El text aborda temes polèmics com el treball infantil i l'esclavitud

CRISTINA SAVALL
BARCELONA

Barcelona és la primera ciutat que escriu la seva pròpia autobiografia a partir de 550 documents albergats als arxius municipals des que el 1249 es va constituir el Consell de Cent. I ho fa a través de la recerca realitzada per l'historiador i museòleg Daniel Venteo. El resultat és un llibre de gran format, que no amaga en absolut els temes més controvertits.

Autobiografia de Barcelona exhibeix documents fins ara inèdits de la cara més fosca de la ciutat. Així, les seves pàgines s'endinsen en l'exploració laboral de nens, en la compra i venda d'esclaus per part de negrers catalans, en el dur tracte que rebien els indigents i els discapacitats, en les tortures de la inquisició i en la intransigència de l'Església amb la comunitat jueva.

El llibre, coeditat per l'editorial Efadós i l'Ajuntament de Barcelona, sortirà a la venda el 9 de desembre. «Els documents expliquen en primera persona el passat de la ciutat. Però no és un llibre per a erudits, està pensat per als barcelonins que volen aprofundir en la seva història», defineix Joaquim Borràs, arxiver en cap de l'ajuntament.

Venteo, autor de *La guia històrica de Barcelona. Del segle XVIII fins a l'actualitat*, de *La Rambla* i de *La Barcelona de Roisin*; afegeix que és un llibre «crític» amb el consistori i amb la ciutat mateixa. I fa referència a una declaració de l'historiador Albert Garcia Espuche a *Retrat de Barcelona* (1995). «La ciutat pot ser retratada des d'infinitos punts de vista, i escollint infinits fragments... El retrat no només reforma, intencionadament o no, no només interpreta sinó que, sobretot, selecciona el que es veurà. L'elecció és una operació essencial que, inevitablement, s'impregna d'intencions, d'ideologia i de sentiments».

La publicació recull els tresors indiscutibles de l'Arxiu Municipal i de molts altres més, com l'Arxiu Fotogràfic. «Entre ells, els llibres dels privilegis medievals, però també els fragments de la vida quotidiana». Per a l'autor, el document

més significatiu són les petites notes arxivades per la Junta Local de Defensa Passiva en què s'enumeraven els objectes trobats durant l'enderroc dels edificis bombardejats durant la guerra civil. Es registrava tot per tornar-ho als seus propietaris si havien sobreviscut a l'atac aeri. Des de culleres fins a rellotges d'or, gallines o ulleres.

També parla de curiositats trobades als arxius com els lleons i els

tigres que habitaven a l'Edat Mitjana al Palau Menor, que era al carrer de Palau, per ostentació dels reis que posaven en perill els seus cortesans. O el rebut del ram de flors amb què l'ajuntament va obsequiar la dona del científic Albert Einstein en la seva visita a Barcelona l'any 1923.

EL SUMARI // El llibre es distribueix en sis blocs que aborden 130 temàtiques, des del Govern fins als barcelonins, el treball, la construcció de l'urbs, els grans esdeveniments, la lluita per la llibertat de pensament, l'oci, la cultura, el funcionament de la ciutat amb els seus serveis, transports, cementiris, presons i la defensa militar.

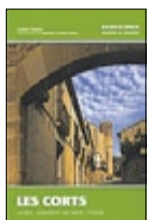
En el capítol sobre la pobresa s'explica que el consorci va acordar el 1508 l'expulsió dels vagabunds estrangers. «Tota caritat ben ordenada ha de començar per un mateix», van deixar escrit els oficials en un document. «S'han succeït nombroses mesures legals per regular, sense cap èxit, la mendicitat», exposa Venteo.

El llibre dedica dues pàgines al treball infantil, que durant segles va ser considerat una mà d'obra d'ècil i barata. «A Barcelona, a mitjans del segle XIX, es calcula que sis de cada deu treballadors eren dones i nens», informa en aquest apartat, que va acompanyat d'una fotografia dels empleats de la fàbrica Camilo Mulleras, coneguda com Can Janas. A primera fila, asseguts a terra, hi ha nens de 5 o 6 anys.

«Barcelona ha estat una capital esclavista, ho va ser fins i tot quan a principis del segle XIX Anglaterra va abolir l'esclavitud», sentència l'autor d'*Autobiografia de Barcelona*. Per aquesta raó dedica dues pàgines a documents sobre aquest tema silenciats. N'hi ha un que certifica la fugida d'un esclau d'origen africà, que va ser detingut el 1499 a Manresa, on els soldats li volien tallar les orelles per haver realitzat un robatori. «A petició del seu propietari, Bartomeu Comes, els consellers de Barcelona van demanar que no s'apliqués el càstig, ja que en cas de revenda perdria valor econòmic. El que menys els importava era el mal de l'amputació». ≡

novetats

AHIR I AVUI DE BARRIS ÚNICS

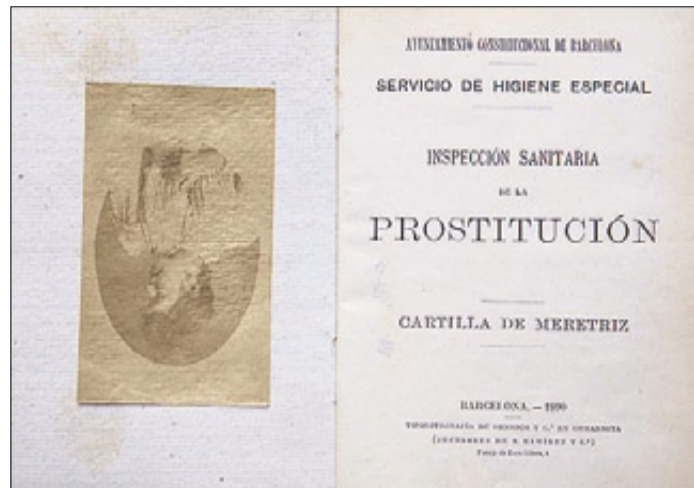
'LES CORTS'
Gabriel Pernau
Cossetània Edicions

➤ La nova guia de Gabriel Pernau s'endinsa en les Corts, la Maternitat i Sant Ramon i Pedralbes, barris separats per la Diagonal. Les Corts és el districte menys poblat de Barcelona. Frederic Camallonga firma les fotos d'un recorregut que presta una especial atenció al monestir de Pedralbes, al Palau Reial i al nucli antic.

'L'ABANS: VILA DE SARRIÀ'
Jesús Mestre
Amèlia Poves
Editorial Efadós

➤ 'L'Abans: Vila de Sarrià' és el llibre que recopila els fascicles que al llarg d'un any s'han anat distribuint en llibreries del barri. Es tracta d'una selecció de fotografies captades entre el 1874 i el 1975, en el que avui és Sarrià, les Tres Torres i Vallvidrera. La majoria són imatges inèdites perquè procedeixen d'arxius familiars.

LES IMATGES ▶ De dalt a baix, carnet sanitari d'una prostituta (1890); dibuix d'un discapacitat en un llibre del Gremi d'Argenters (1789); foto de Forcano d'una dona demanant almoina al carrer de Montcada, el 1963; supervivents jueus dels camps nazis al port de Barcelona (1945); foto de Pérez de Rozas dels bombardejos del 1937 i esbós d'un esclau del segle XV.

ARXIVS MUNICIPALS DE BARCELONA / EDITORIAL EFADÓS

Cares i llocs

Les obres **'Personatges populars'** excèntrics i curiosos de Barcelona' i **'Barcelona, ciutat de cafès'** exploren la cara lúdica del passat local

C. S.
BARCELONA

El passat de Barcelona amb tota la seva riquesa de personatges, enclavaments i vivències cada dia atrau més el món literari. Les editorials especialitzades en el passat de la capital catalana no paren de publicar llibres que dediquen un interès especial als articles trobats en hemeroteques, a publicacions antigues i a les fotografies inèdites. És el cas de dues noves edicions escrites per dos autors especialitzats a rastrejar el passat de la ciutat.

Es tracta de *Personatges populars, excèntrics i curiosos de Barcelona (1836-1936)*, una obra de Ròmul Brotons publicada per la col·lecció Orígens d'Albertí Editor, i de *Barcelona, ciutat de cafès (1880-1936)*, de Paco Villar, coeditat per l'Ajuntament de Barcelona i l'editorial Viena. Brotons és autor de *La ciutat captiva*, *Parcs d'atraccions de Barcelona* i *Més lleugers que l'aire*, i Villar, d'*Historia y leyenda del Barrio Chino*, *Banyes de mar*, i de la primera entrega de la seva nova publicació que es va titular *La ciutat dels cafès (1750-1880)*.

Del Zurich al Velòdrom

En aquesta primera publicació de la que serà la seva trilogia sobre els cafès barcelonins ja destacava per la seva habilitat per activar l'interès del lector amb anècdotes, com ¿on es va instal·lar el primer billar? o ¿qui va inventar el plat del dia? Per a això, Villar ha revisat els permisos d'obertura de centenars de locals i notícies publicades a la premsa de l'època.

En el seu quart llibre sobre Barcelona, Villar assegura que a partir del 1880 els cafès de Barcelona es van modernitzar. «**D'aquella època encara sobreviuen el Zurich, a la plaça de Catalunya; El Velòdrom, al carrer de Muntaner, Els Quatre Gats, a Montsió, i el Cafè de l'Òpera, a la Rambla**», enumera l'autor, que considera que des d'aleshores el cafè és el nucli de reunió social per «**excel·lència**».

La ciutat, segons ell, evoluciona del luxós cafè modernista a l'anomenat *american bar*. «**En aquells anys es va posar de moda l'aperitiu i començaven a triomfar els còctels amb alcohol**», desvela. El llibre mostra en les seves primeres pàgines una fotografia d'un concert de música de cambra a l'interior de la Granja Royal-Saló Doré. Era l'any 1925.

Des d'allà recorre altres espais emblemàtics desapareguts, com el bar Torino, del carrer d'Escudellers, i el seu cafè restaurant al passeig de Gràcia, en la decoració del

VIENA EDICIONS

ALBERTÍ EDITOR

qual van col·laborar Antoni Gaudí i Josep Puig i Cadafalch; el bar Trink-Halle i el Cafè restaurant Bobino, tots dos a Nou de la Rambla; el Gran Cafè Catalán, el bar Canaletes, la Granja Royal Orient i el Bar del Centre, tots a la Rambla; el Colón, llavors a la plaça de Catalunya, i el Cafè Restaurant del Gran Casino de Sarrià.

De la Monyos al Tio Nelo

Personatges de Barcelona (1836-1936) explora els mateixos barris, però dedicant una atenció especial a personatges representatius en el seu temps que s'han convertit en llegendes de la ciutat. Des de castanyeres fins a acrobates, artistes o prestigiadors, Brotons presenta 36 barcelonins, d'origen o d'adopció, que van destacar per la seva popularitat. «**N'exclou les personalitats que per la seva dimensió política, social, científica o cultural ja tenen el privilegi de tenir una entrada a la Gran Enciclopèdia Catalana**», exposa Brotons al pròleg.

Així, descobreix la història de la Monyos, de l'orxater Tio Nelo, del perfumista Benani; del curandero Don Nicasi, o d'Antònia Morral, la reina de la Boqueria. ≡

D'UNA ALTRA ÈPOCA ▶ La façana del cafè Trink-Halle, dues venedores de la Boqueria i la Monyos amb el seu ventall.